

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

W ZESPOLE SZKÓŁ BUDOWLANYCH

IM. EUGENIUSZA KWIATKOWSKIEGO W KONINIE

Spis treści:

Wstęp

I Podstawowe pojęcia

II Podstawowe przepisy prawa polskiego i unijnego dotyczące doradztwa zawodowego

III Funkcjonowanie wewnątrzszkolnego systemu doradztwa w Zespole Szkół Budowlanych im, E. Kwiatkowskiego w Koninie

VI Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego w Zespole Szkół Budowlanych im, E. Kwiatkowskiego w Koninie

WSTĘP

Ogromny problem polskiej gospodarki stanowi niedopasowanie wykształcenia młodych ludzi do potrzeb rynku pracy. Wielu z nich nie wybiera wykształcenia zgodnego z ich zdolnościami lub nawet zainteresowaniami czy potrzebami gospodarki.

Skutecznie prowadzone zajęcia z doradztwa zawodowego motywują do nauki i mogą zapobiec nieprzemyślanym decyzjom dotyczącym dalszej ścieżki edukacji i kariery, co ma znaczenie przy dzisiejszym wysokim bezrobociu wśród ludzi młodych.

W sytuacji wciąż dużego bezrobocia w Polsce, pomoc doradców zawodowych powinna być dostępna na każdym etapie życia człowieka. Coraz częściej, bowiem będzie on zmuszony wielokrotnie zmieniać zawód, uzupełniać kwalifikacje oraz poszukiwać pracy. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji i ich zmiana stają się czynnikami na trwale wpisanymi w życiorys zawodowy każdego pracownika. Stąd też ważnym elementem modernizacji systemu edukacji, w tym głównie systemu edukacji zawodowej, staje się wyposażenie uczniów w umiejętności przydatne w podejmowaniu racjonalnych decyzji dotyczących wyboru zawodu, które rzutować będą na dalszy przebieg kariery zawodowej młodego człowieka. Oznacza to konieczność stworzenia takiego systemu doradztwa zawodowego, który zapewni uczniom nie tylko poznanie możliwości zdobycia zawodów oferowanych przez szkoły oraz wymagań, jakie stawiają one kandydatom, ale umożliwi także rozwijanie

świadomości własnych uzdolnień, posiadanych umiejętności kwalifikacji i zainteresowań. Ponadto tworzony system doradztwa winien zapewnić poznanie procesu aktywnego poszukiwania pracy, podejmowania decyzji oraz uświadomienie konsekwencji dokonywanych wyborów. Wreszcie powinien stworzyć możliwość kształcenia umiejętności radzenia sobie ze zmianami poprzez rozwijanie umiejętności adaptacyjnych oraz umiejętności wychodzenia naprzeciw nowym sytuacjom i nowym wyzwaniom. Tym wyzwaniom próbuje sprostać Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) oraz zatrudnieni w szkole doradcy zawodowi koordynujący jego działanie.

WSDZ stwarza uczniowi realną możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do odnalezienia swojego miejsca na drodze kariery zawodowej- poznania siebie i własnych predyspozycji zawodowych, zasad rządzących rynkiem pracy, uzyskania informacji o lokalnym rynku pracy, zaplanowania własnej kariery zawodowej.

I PODSTAWOWE POJĘCIA:

PORADNICTWO ZAWODOWE

System długofalowych wieloetapowych działań wychowawczych towarzyszących jednostce w trakcie rozwoju zawodowego. Obejmuje ono całokształt zadań związanych z udzielaniem uczniom i dorosłym pomocy w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces.

ORIENTACJA ZAWODOWA

(a właściwie orientacja szkolna i zawodowa lub szerzej – orientacja edukacyjna i zawodowa) to wszelkie oddziaływania wychowawcze i informacyjne, mające na celu umożliwienie podjęcia właściwej decyzji o wyborze zawodu, decyzji uwzględniającej zarówno zainteresowania i predyspozycje danej osoby, jak i potrzeby rynku pracy. Na orientację zawodową składa się więc: wiedza o zawodach i o psychofizycznych wymaganiach związanych z ich wykonywaniem; indywidualna ocena zainteresowań i własnych predyspozycji, wiedza o sposobie zdobywania kwalifikacji w wybranym zawodzie, rozeznanie w potrzebach rynku pracy w danym kraju.

DORADZTWO ZAWODOWE

Świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji.

DORADCA ZAWODOWY

Osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.

INFORMACJA ZAWODOWA

Zbiór danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związane z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji.

INFORMACJA EDUKACYJNA

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania decyzji związanych z dalszym kształceniem.

ZAWÓD

Wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewniający pozycję w społeczeństwie.

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA

Wewnątrzszkolny System Doradztwa obejmuje szereg działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia, wejścia na rynek pracy oraz złagodzenia startu zawodowego młodzieży.

II PODSTAWOWE PRZEPISY PRAWA REGULUJĄCE DORADZTWO EDUKACYJNO - ZAWODOWE W POLSKIM SYSTEMIE OŚWIATY:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, ze zm.) i przepisy wykonawcze do ustawy regulują sposób świadczenia usług doradczych w szkołach i placówkach oświatowych. Ustawa stanowi, iż system oświaty zapewnia m.in. przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia, zapewnia warunki do rozwoju zainteresowań i uzdolnień uczniów przez organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz kształtowanie aktywności społecznej i umiejętności spędzania czasu wolnego (art. 1 pkt 14 i 15 ustawy);

2. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 ze zm.) w art. 42 ust. 7pkt 3 stanowi, że tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomaganie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych określa organ prowadzący szkołę (jednostka samorządu terytorialnego);

3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2010 r. nr 228, poz. 1487 ze zm.) określa, że pomoc psychologiczno-pedagogiczna realizowana w szkole powinna polegać m.in. na rozpoznaniu potrzeb, ponadto na rozpoznaniu zainteresowań i uzdolnień uczniów (§ 18). Zajęcia, które organizowane są w szkole bądź za jej pośrednictwem, powinny wspomagać uczniów w wyborze dalszej ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej. W tym celu rozporządzenie ustala szczegółowe zadania, jakie powinno realizować się w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Są to:

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania poszczególnych uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia;
- prowadzenie zajęć przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej;
- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę i placówkę;
- współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Rozporządzenie stanowi, iż w przypadku braku doradcy zawodowego dyrektor wyznacza nauczyciela, który planuje i realizuje zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkole lub placówce.

4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U. nr 50, poz. 400, ze zm.), określa wymagania wobec osoby, która będzie wykonywać zadania doradcy zawodowego. Na stanowisku nauczyciela-doradcy zawodowego może zostać zatrudniona osoba, która: ukończyła studia magisterskie na dowolnym kierunku i studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego oraz posiada przygotowanie pedagogiczne, bądź też ukończyła studia pierwszego stopnia na dowolnym kierunku (specjalności) i studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego oraz posiada przygotowanie pedagogiczne. Możliwość zajmowania stanowiska nauczyciela-doradcy zawodowego w szkołach i placówkach ma także osoba, która uzyskała którąś z wymienionych kwalifikacji, a ponadto ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej, odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub rodzaju placówki.

5. Również ramowe statuty szkół ponadpodstawowych nakładają na dyrektorów i rady pedagogiczne „obowiązek organizacji wewnątrzszkolnego systemu poradnictwa zawodowego oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu”.

III FUNKCJONOWANIE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZESPOLE SZKÓŁ BUDOWLANYCH W KONINIE.

Nadzór nad funkcjonowaniem Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w Zespole Szkół Budowlanych w Koninie sprawuje dyrektor szkoły.

Organizacją WSDZ zajmują się doradcy zatrudnieni w Szkolnym Ośrodku Kariery.

W realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego uczestniczą wychowawcy klas, pedagodzy, nauczyciele biblioteki, wychowawcy świetlicy, pozostali nauczyciele.

Instytucje zewnętrzne wspierające realizację WSDZ zajmujące się kształtowaniem kariery zawodowej (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy w Koninie, Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Koninie, Mobilne Centrum Informacji Zawodowej w Koninie, Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych, Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej).

IV WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

Praca doradcy zawodowego w ramach Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego ma charakter planowych działań obejmujących indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami.

Wewnętrznszkolny System Doradztwa Zawodowego:

- 1) W ramach pracy z uczniami obejmuje:
  - a) wdrażanie uczniów do samopoznania
  - b) kształtowanie umiejętności analizy swoich mocnych i słabych stron,
  - c) kształtowanie umiejętności pracy w grupie,
  - d) przygotowanie do samodzielności w trudnych sytuacjach życiowych, np.: egzamin, poszukiwanie pracy, adaptacja do nowych warunków, bezrobocie,
  - e) pomoc w planowaniu kariery edukacyjno – zawodowej,
  - f) konfrontowanie własnej samooceny z wymaganiami szkół i zawodów,
  - g) poznawanie warunków przyjęć do szkół policealnych i wyższych
  - h) poznanie potrzeb rynku pracy i możliwości zatrudnienia na rynku lokalnym, krajowym i unijnym,
  - i) diagnozę preferencji i zainteresowań zawodowych w odniesieniu do specyfiki wybieranych zawodów,

- j) kształtowanie umiejętności świadomego i realistycznego wyboru i poszukiwania pracy.
- 2) W ramach pracy z rodzicami obejmuje:
- a) prezentację założeń pracy informacyjno – doradczej szkoły na rzecz uczniów,
  - b) przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa policealnego i wyższego,
  - c) indywidualną pracę z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne, ...
  - d) gromadzenie, aktualizowanie i udostępnianie informacji edukacyjno – zawodowych,
  - e) przedstawienie możliwości zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.
- 3) W ramach pracy z nauczycielami obejmuje:
- a) utworzenie i zapewnienie ciągłości działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego,
  - b) uzyskanie wsparcia i pomocy w pracy wychowawczej,
  - c) lepsze rozumienie potrzeb uczniów, ich poglądów, oczekiwań wobec szkoły i rynku pracy,
  - d) realizację zadań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i roli przyszłego pracownika.

Formy adresowane do uczniów:

- badania /diagnoza/ zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole,
- zajęcia warsztatowe służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania rozwoju i kariery zawodowej,
- zajęcia warsztatowe służące samopoznaniu i określeniu predyspozycji wyznaczających rozwój zawodowy i karierę zawodową,
- zajęcia warsztatowe doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania,
- zajęcia warsztatowe uczące umiejętności redagowania dokumentów aplikacyjnych /CV, list motywacyjny/,
- zajęcia warsztatowe służące rozwijaniu i doskonaleniu umiejętności autoprezentacji i rozmowy wstępnej /kwalifikacyjnej/ z pracodawcami,
- zajęcia warsztatowe służące zapoznaniu z obowiązującym prawem pracy,

- gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej /o zawodach, o rynku pracy, o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, o planach rekrutacyjnych lokalnych uczelni/ w postaci prasy, informatorów, programów multimedialnych,
- spotkania z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy /promowanie dobrych wzorców/,
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów,
- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców /praktyki zawodowe, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek zatrudnienia/,
- tworzenie informacji o lokalnych firmach i pracodawcach,
- organizowanie dni otwartych szkoły /oferta edukacyjna placówki, jej promocja/,
- promowanie uczniowskiego wolontariatu oraz prac dorywczych i społecznych,
- tworzenie możliwości indywidualnej rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły,
- opracowanie informacji na stronę internetową szkoły poświęconych zagadnieniom planowania kariery i pracy zawodowej,

Formy adresowane do rodziców:

- tworzenie możliwości indywidualnej rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły,
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów,
- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców /praktyki zawodowe, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek zatrudnienia/,
- organizowanie dni otwartych szkoły /oferta edukacyjna placówki, jej promocja/,
- gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej/ o zawodach, o rynku pracy, o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, o planach rekrutacyjnych lokalnych uczelni/ w postaci prasy, informatorów, programów multimedialnych,
- opracowanie informacji na stronę internetową szkoły poświęconych zagadnieniom planowania kariery i pracy zawodowej,

Formy adresowane do nauczycieli /rad pedagogicznych/:

- szkolenia służące promowaniu znaczenia działań z zakresu doradztwa zawodowego i planowania kariery zawodowej w szkolnictwie,

- warsztaty służące doskonaleniu umiejętności doradczych,
- tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą,
- śledzenie losów zawodowych absolwentów,
- organizowanie dni otwartych szkoły /oferta edukacyjna placówki, jej promocja/,
- stworzenie wspólnie z uczniami informacji poświęconych zagadnieniom planowania kariery i pracy zawodowej,

Formy adresowane do środowiska lokalnego i lokalnego samorządu:

- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców /praktyki zawodowe, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek zatrudnienia
- współpraca z uczelniami wyższymi i akademickimi biurami karier,
- współpraca z instytucjami lokalnego rynku pracy /urzędy pracy, centrum kariery/.

Najczęściej stosowane metody pracy :

- burza mózgów,
- dyskusja dydaktyczna: związana z wykładem, okrągłego stołu, wielokrotna, panelowa,
- inscenizacja,
- metoda przypadków,
- metoda sytuacyjna,
- metaplan,
- zajęcia warsztatowe,
- spotkania z interesującymi ludźmi,
- wycieczki, prace plastyczne.

EFEKTY Z DZIAŁALNOŚCI WSDZ

1. Uczniowie znają siebie, swoje mocne strony, cechy psychiczne (osobowość).
2. Uczniowie zdobędą informacje o różnych zawodach.
3. Uczniowie będą lepiej przygotowani do wejścia na rynek pracy.
4. Poznają środowisko pracy, zadania i czynności związane z wykonywanymi zawodami.
5. Zdobędą wiedzę na temat wykonywanych zawodów, używanych narzędzi pracy, predyspozycji niezbędnych do wykonywania danego zawodu.
6. Poznają rynek pracy.

7. Uczniowie potrafią efektywnie komunikować się ze sobą.
8. Uczniowie zdobędą umiejętność komunikowania się z ludźmi (przedstawicielami różnych zawodów).
9. Uczniowie potrafią prezentować siebie jako wykonawcy określonego zawodu.
10. Uczniowie potrafią zaprezentować swoje umiejętności.
11. Uczniowie rozpoznają swoje predyspozycje niezbędne do wykonywania określonych czynności.
  12. Uczniowie łatwiej podejmują decyzje o dalszym kształceniu.
  13. Uczniowie zdobędą wiedzę o systemie szkolnictwa.
  14. Uczniowie posiadają informacje o zasadach rekrutacji do poszczególnych typów szkół.
    15. Uczniowie rozwijają umiejętność komunikowania się z otoczeniem.
    16. Uczniowie poszerzą wiedzę zawodoznawczą.
    17. Uczniowie zdobędą wiedzę dotyczącą radzenia sobie w sytuacjach trudnych np. przystosowanie się do nowych warunków pracy.
    18. Uczniowie będą dokonywać selekcji informacji związanych z rynkiem pracy.
    19. Rodzice i nauczyciele uzyskają pomoc i wsparcie w zakresie wiedzy zawodoznawczej.
    20. Rodzice i nauczyciele uzyskają rzetelną informację o rynku pracy, o możliwości kształcenia młodzieży gimnazjalnej.
    21. Uzyskanie przez rodziców indywidualnych porad zawodowych.

MONITORING I EWALUACJA

Ewaluacja Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego jest niezbędna, aby działania doradcy zawodowego były zgodne z oczekiwaniami i potrzebami uczniów Zespołu Szkół Budowlanych w Koninie. W tym celu potrzebne będzie:

- Zapoznanie z oceną treści i formy przekazywania informacji edukacyjno-zawodowej uczniom przez doradcę (pytania podsumowujące, ankieta ewaluacyjna wypełniana przez uczniów).
- Śledzenie losów absolwentów.
- Obserwacja własna zajęć grupowych i indywidualnych.
- Sprawozdanie z realizacji Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego.

